

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ПЛИТИ ДЕРЕВИННІ

**Відбирання зразків, вирізування та контролювання
Частина 1. Відбирання і вирізування випробних зразків,
опрацювання результатів випробування**

(EN 326-1:1994, IDT)

ДСТУ EN 326-1:2006

БЗ № 6–2006/399

Київ
ДЕРЖСПОЖИВСТАНДАРТ УКРАЇНИ
2012

ПЕРЕДМОВА

1 ВНЕСЕНО: Український державний науково-дослідний інститут «Ресурс» (УкрНДІ «Ресурс»)

ПЕРЕКЛАД І НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ РЕДАГУВАННЯ: **В. Головач**, канд. техн. наук; **В. Руденко**

2 НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ Держспоживстандарту України від 16 серпня 2006 р. № 246 з 2007–10–01
До національного стандарту прийнято поправку, опубліковану в Інформаційному покажчику «Стандарти» № 8–2012

3 Національний стандарт ДСТУ EN 326-1:2006 ідентичний з EN 326-1:1994 Wood-based panels — Sampling, cutting and inspection — Part 1: Sampling and cutting of test pieces and expression of test results (Плити деревинні. Відбирання зразків, вирізування і контролювання. Частина 1. Відбирання і вирізування випробних зразків, опрацювання результатів випробування) і включений з дозволу CEN, rue de Stassart 36, B-1050 Brussels. Усі права щодо використання європейських стандартів у будь-якій формі й будь-яким способом залишаються за CEN

Ступінь відповідності — ідентичний (IDT)

Переклад з англійської (en)

4 УВЕДЕНО ВПЕРШЕ

Право власності на цей документ належить державі.
Відтворювати, тиражувати та розповсюджувати його повністю чи частково
на будь-яких носіях інформації без офіційного дозволу заборонено.
Стосовно врегулювання прав власності треба звертатися до Держспоживстандарту України

Держспоживстандарт України, 2012

ЗМІСТ

	С.
Національний вступ	IV
1 Сфера застосування	1
2 Нормативні посилання	1
3 Позначки	1
3.1 Літерні позначки	1
3.2 Індокси	2
4 Терміни та визначення понять	2
5 Відбирання зразків	3
5.1 Відбирання плит	3
5.2 Відбирання випробних зразків	3
6 Випробні зразки	3
7 Опрацювання результатів випробування	4
8 Протокол випробування	6
Додаток А. Приклад плану випилювання зразків для випробування якості склеювання фанери	7
Бібліографія	8

НАЦІОНАЛЬНИЙ ВСТУП

Цей стандарт є тотожний переклад EN 326-1:1994 Wood-based panels — Sampling, cutting and inspection — Part 1: Sampling and cutting of test pieces and expression of test results (Плити деревинні. Відбирання зразків, вирізування і контролювання. Частина 1. Відбирання і вирізування випробних зразків, опрацювання результатів випробування).

Відповідальний за цей стандарт — Український державний науково-дослідний інститут «Ресурс» (УкрНДІ «Ресурс»).

Стандарт містить вимоги, які відповідають чинному законодавству України.

До стандарту внесено такі редакційні зміни:

- слова «цей європейський стандарт» замінено на «цей стандарт»;
- структурні елементи стандарту: «Титульний аркуш», «Передмову», «Національний вступ», «Бібліографічні дані» — оформлено згідно з вимогами національної стандартизації України;
- у розділах «Нормативні посилання», «Бібліографія» наведено «Національне пояснення», виділене в тексті рамкою;
- вилучено попередній довідковий матеріал «Передмова».

Копії нормативних документів, на які є посилання в цьому стандарті, можна замовити в Головному фонді нормативних документів.

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ПЛИТИ ДЕРЕВИННІ

Відбирання зразків, вирізування та контролювання
Частина 1. Відбирання і вирізування випробних зразків,
опрацювання результатів випробування

ПЛИТЫ ДРЕВЕСНЫЕ

Отбор образцов, вырезание и контроль
Часть 1. Отбор и вырезание образцов для испытаний,
обработка результатов испытаний

WOOD-BASED PANELS

Sampling, cutting and inspection
Part 1. Sampling and cutting of test pieces
and expression of test results

Чинний від 2007–10–01

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Цей стандарт установлює правила відбирання та вирізування випробних зразків, а також опрацювання та подання результатів випробування для отримання інформації щодо характеристик деревинних плит.

Примітка. Цей стандарт не регламентує відбирання і вирізування випробних зразків для одержання характеристичних значень, які використовують у розрахунках проектів. Ці випробування потрібно проводити на зразках середнього розміру згідно з правилами, наведеними в EN 789, з використанням якнайменшої кількості плит для підготування зразків згідно з EN 384.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

Цей стандарт містить положення з інших публікацій через датовані й недатовані посилання. Ці нормативні посилання наведено у відповідних місцях тексту, а перелік публікацій подано нижче. Для датованих посилань пізніші зміни чи перегляд будь-якої з цих публікацій стосуються цього стандарту лише в тому разі, якщо їх уведено разом зі змінами чи переглядом. Для недатованих посилань треба користуватися останнім виданням відповідної публікації (разом зі змінами).

EN 322 Wood-based panels. Determination of moisture content

EN 323 Wood-based panels. Determination of density.

НАЦІОНАЛЬНЕ ПОЯСНЕННЯ

EN 322 Плити деревинні. Визначення вмісту вологи

EN 323 Плити деревинні. Визначення щільності.

3 ПОЗНАКИ

3.1 Літерні позначки

m — кількість випробних зразків, вирізаних з кожної випробної плити у вибірці, в усіх напрямках

n — розмір вибірки — кількість плит, взятих для випробування

N	— розмір партії зразків — кількість плит у партії
$L_{5\%}^q, U_{5\%}^q$	— нижня й верхня межі параметрів, які контролюють, з 5 % рівнем значимості випробного зразка, відповідно
s	— стандартний відхил, обчислений за результатами випробування або вимірювання
s^2	— дисперсія за результатами вимірів
s_w, j^2	— дисперсія випробних зразків однієї j плити
$s_{\bar{x}}$	— стандартний відхил між значеннями плит
$s_{\bar{x}}^2$	— дисперсія між значеннями плит
$\bar{s}_w^2$	— середнє значення дисперсії параметрів плити
t_n	— табличне значення t -критерію Стьюдента за 5 % дорівнюють значимості нормально розподілених зразків у пробі з n плит
X_{ij}, X_{ijkl}	— значення одиничного випробування або вимірювання
$\bar{X}_j, \bar{X}_{jkl}$	— середнє значення (середнє арифметичне) m одиничних вимірів або групи k і/або l вимірів одержаних з однієї j -плити
$\bar{\bar{X}}, \bar{\bar{X}}_{kl}$	— генеральне середнє; середнє значення (арифметичне середнє) всіх mn значень або групи k і/або l одержаних значень (або вимірів).

3.2 Індекси

i	— номер випробного зразка з плити ($i = 1, 2, \dots, m$)
j	— номер плити з вибірки ($j = 1, 2, \dots, n$)
k, l	— ідентифікує групи зразків відносно напрямків за площиною та поверхнею плити, відповідно
w	— параметр кожної плити
l	— нижня межа параметра за технічними умовами
u	— верхня межа параметра за технічними умовами.

4 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

У цьому стандарті вжито такі терміни та визначення позначених ними понять.

випадкове відбирання (*drawn at random*)

Плити вибирають так, щоб кожна група з партії зразків мала однаковий шанс бути відбраною; випилювання випробних зразків з однієї плити роблять так, щоб кожна частина плити мала однаковий шанс бути відбраною для випробування

партія зразків (*inspection lot*)

Частина продукції, виготовленої за певний період і призначеної для відбирання зразків і контролювання; складається з плит одного типу, однакового діапазону товщини й виготовлена на одній виробничій лінії

розмір партії зразків (*inspection lot size*)

Кількість плит в одній партії зразків

якісна характеристика (*quality characteristic*)

Характеристика, що є істотною для оцінювання продукції згідно з технічними умовами відповідного стандарту

вибірка (*sample*)

Певна кількість плит, відібрана з контрольної партії. Якщо іншого не передбачено, зразки відбирають довільно (випадкове вибирання)

виміри (*measurement*)

Значення певних якісних характеристик, отриманих з кожного випробного зразка або кожного прямого вимірювання

випробний зразок (test piece)

Зразок необхідного розміру, вирізаний з плити для відповідних випробувань

значення випробування (test value)

Числове значення певної якісної характеристики, отримане з випробного зразка

змінна (variable)

Значення випробування або вимір, що може бути вимірним (обчисленим).

5 ВІДБИРАННЯ ЗРАЗКІВ**5.1 Відбирання плит**

Кількість плит n залежить від мети визначення параметрів та типу плит. Докладну інформацію щодо розміру зразка для контролювання якості на виробництві подано в EN 326-2, а для перевірення характеристик плит — в EN 326-3. В іншому разі розмір зразка може бути встановлено у відповідному НД на певний вид продукції.

5.2 Відбирання випробних зразків

Через неоднорідність як у межах однієї плити, так і між плитами необхідно перевірити певну кількість n плит так само, як кількість випробних зразків m , які випилюють з однієї плити, щоб одержати вірогідні результати випробування.

Мінімальну кількість випробних зразків m подано в таблиці 1. Для випробування інших параметрів плит кількість m буде такою, як подано у стандарті на відповідний метод випробування.

Таблиця 1 — Мінімальна кількість m малих випробних зразків з кожної плити

Параметри плити	Метод випробування	m
Вологість	EN 322	4
Зміна розмірів	EN 318	
Щільність	EN 323	6
Модуль пружності під час вигинання і міцність на вигинання	EN 310	
Міцність на розтягування	EN 319	8
Розбухання по товщині після занурення у воду	EN 317	
Поверхнева міцність	EN 311	
Якість склеювання фанери	EN 314-2	10

Для визначення таких параметрів, що відрізняються за двома основними напрямками по площині плити, випилюють по дві m групи випробних зразків з кожної плити. Одна група повинна мати її поздовжню вісь, паралельну напрямку виробничої лінії (або по довжині плити), інша — її поздовжню вісь, перпендикулярну до цього напрямку.

У разі випробування якості з'єднання фанери m зразків стосується двох напрямків шарів шпону та клею та для кожного попереднього оброблення (див. додаток А).

6 ВИПРОБНІ ЗРАЗКИ

6.1 Випробні зразки мають бути вирізані з окремої плити за розмірами, встановленими у відповідних стандартах на методи випробування, з використанням відповідного методу, який гарантує об'єктивне відбирання зразків. Принаймні один випробний зразок кожної групи повинен бути вирізаний від крайки обробленої плити після профілювання будь-якої крайки та/або видалення захисного оброблення.

6.2 Приклад схеми випилювання щодо малих випробних зразків вказано на рисунку 1. Винятком є випробування якості склеювання фанери, для яких схему випилювання зразків подано в додатку А, мінімальна відстань між двома випробними зразками для того самого випробування повинна бути 100 мм. Від цієї вимоги можна відмовитися, якщо потрібна заміна зразків.

- 6.3** Усі випробні зразки, які вирізають із плити, повинні мати маркування на тому самому боці:
- ідентифікаційний номер випробної плити;
  - серійний номер випробного зразка;
  - і, якщо можливо, вказати поздовжній напрямок плити, а також верх і низ.

6.4 Для плит, які є асиметричними, по товщині щодо її центру, щоб результат випробування не впливав на результати вимірів (наприклад, міцність на вигин) половину загальної кількості випробних зразків m (тобто $m/2$) має бути перевірено для кожної орієнтації площини плити.

У всіх інших випадках, де орієнтація поверхні плити має незначний вплив на параметри, що випробовують, положення верхньої або нижньої поверхні для випробування повинно бути обрано довільно.

6.5 Випробні зразки має бути вирізано так, щоб їхні грані були чистими, без шорсткості та перпендикулярні до площини плити.

7 ОПРАЦЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИПРОБУВАННЯ

7.1 Відповідний параметр кожної плити з вибірки потрібно визначати за відповідним стандартом з використанням випробних зразків або результатів вимірювання всіх плит.

7.2 Результати випробування кожного випробного зразка від кожної плити у вибірці має бути за-реєстровано.

7.3 Подальше оцінювання результатів випробування, за винятком перевірки на якість склеювання фанери¹⁾ (або для процедур перевіряння як для внутрішнього, так і для зовнішнього контролювання виробництва), повинно бути зроблено з використанням таких обчислень.

7.3.1 Середнє значення параметрів кожної плити

Для кожної групи випробних зразків (або вимірювань, відповідно) обчислюють середнє значення $\bar{x}_j$ кожної плити за формулою:

$$\bar{x}_j = \sum_{i=1}^m x_{ij} / m. \quad (1)$$

7.3.2 Оцінювання дисперсії зразків плити

Для кожної групи випробних зразків (або вимірів, відповідно) обчислюють дисперсію s_w, j^2 в межах кожної плити за формулою:

$$s_w, j^2 = \sum_{i=1}^m (x_{ij} - \bar{x}_j)^2 / (m - 1). \quad (2)$$

7.3.3 Генеральне середнє значення параметрів плит

Обчислюють середнє значення всіх $\bar{\bar{x}}$ випробних значень за всіма зразками за формулою:

$$\bar{\bar{x}} = \sum_{j=1}^n \sum_{i=1}^m x_{ij} / (mn) = \sum_{j=1}^n \bar{x}_j / n. \quad (3)$$

7.3.4 Оцінювання дисперсії зразків між значеннями плит

Обчислюють дисперсію $s_{\bar{x}}^2$ між середніми значеннями плит за формулою:

$$s_{\bar{x}}^2 = \sum_{j=1}^n (\bar{x}_j - \bar{\bar{x}})^2 / (n - 1). \quad (4)$$

¹⁾ Щоб перевірити міцність під час сколювання по клеєвому шару фанери, середню величину кожної пари клейових шарів для кожної плити має бути обчислено відповідно до 7.3.1.

7.3.5 Середнє значення дисперсії між плитами

Обчислюють значення дисперсії $\bar{s}_w^2$ між середніми значеннями плити за формулою:

$$\bar{s}_w^2 = \sum_{j=1}^n s_w \cdot j^2 / n . \tag{5}$$

7.3.6 5 % рівень значимості за нормального розподілу параметрів плит

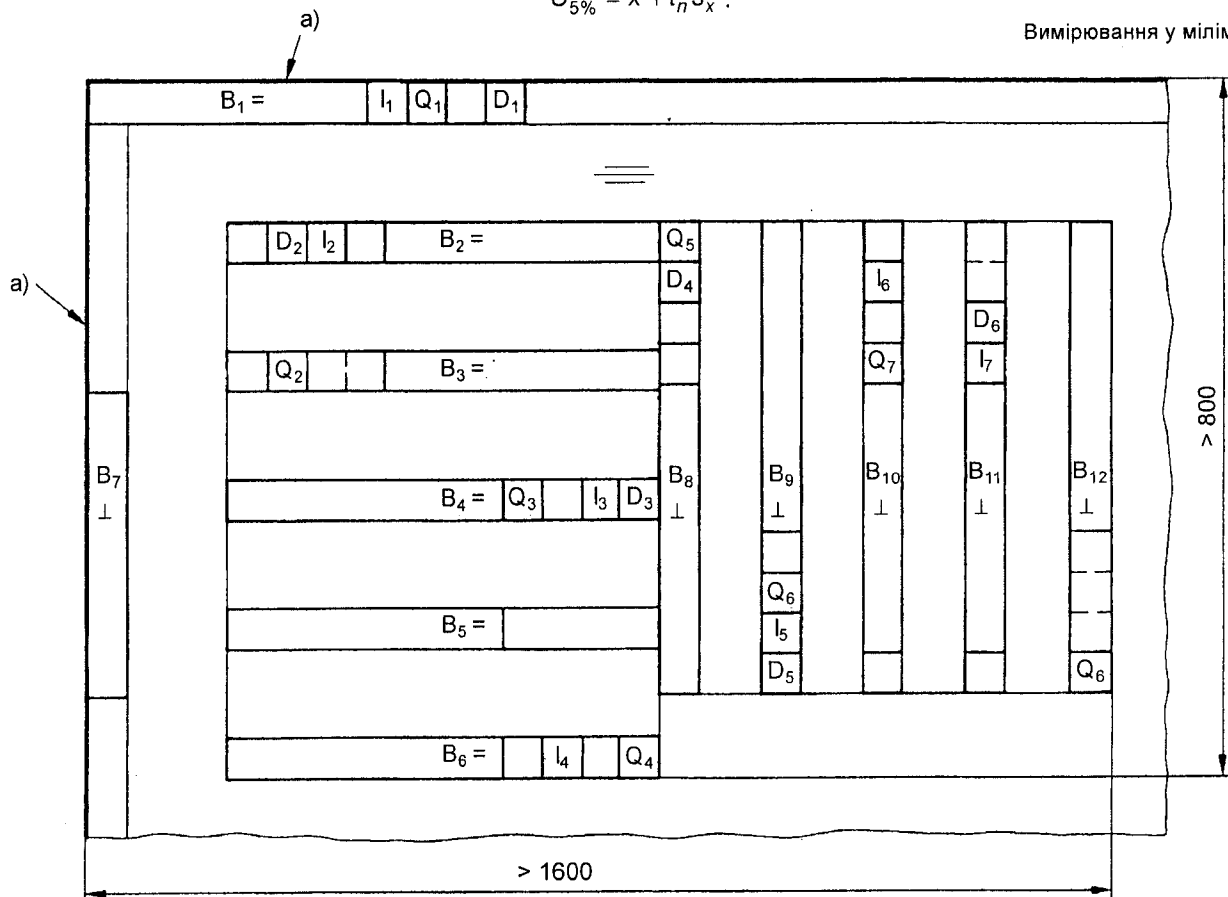
Обчислюють нижню межу з 5 % рівнем значимості $L_{5\%}^q$ параметрів плит за формулою:

$$L_{5\%}^q = \bar{x} - t_n s_{\bar{x}} \tag{6a}$$

і верхню межу з 5 % рівнем значимості $U_{5\%}^q$ параметрів плит за формулою:

$$U_{5\%}^q = \bar{x} + t_n s_{\bar{x}} . \tag{6b}$$

Вимірювання у міліметрах

- (=) — орієнтування поздовжньої осі випробної частини паралельно довжині фанерної плити або напрямку виробничої лінії плит інших типів
- ⊥ — орієнтування поздовжньої осі випробного зразка перпендикулярно до довжини фанерної плити або напрямку виробничої лінії плит інших типів
- a) — зовнішня обрізна крайка

Примітка. Для параметрів, які не залежать від орієнтування (наприклад D, I і Q), один зразок має бути взято від зовнішньої крайки обрізаної плити, що випилюють, де це можна ідентифікувати.

Випробування	Кількість
Щільність	D1—D6
Вигинання	B1—B12
Розбухання по товщині	Q1—Q8
Розтягування	I1—I8

Рисунок 1 — Приклад плану випилювання малих зразків для визначення деяких параметрів (товщина плити приблизно 20 мм)

Таблиця 2 — Однобічні t -значення відповідно до розміру n вибірки

Обсяг вибірки, n	8	10	15	20	25	30	35	40	60	100
t_n	1,89	1,83	1,76	1,72	1,71	1,70	1,69	1,68	1,67	1,66

8 ПРОТОКОЛ ВИПРОБУВАННЯ

8.1 Обов'язкова інформація

Кожен протокол щодо здійснення вибірки, випилювання зразків і відображення результатів випробування повинен містити:

8.1.1 Назву випробувальної організації.

8.1.2 Назву деревинної плити.

8.1.2.1 Назву постачальника (або його представника).

8.1.2.2 Місце та час виконання вибірки й ПІБ та посаду осіб, які виконують вибірку.

8.1.2.3 Технічні умови на партію плит, яку перевіряють.

8.1.2.4 Тип, вид і характеристики плит, як визначено у відповідному стандарті.

8.1.2.5 Щільність — згідно з EN 323.

8.1.2.6 Вологість під час випробування — згідно з EN 322.

8.1.2.7 Номінальні розміри плити.

8.1.2.8 Розмір партії плит, яку перевіряють.

8.1.3 Опис зразків

8.1.3.1 Типовий розмір партії:

— кількість плит n ;

— кількість зразків для випробування, взятих від кожної плити для кожної групи випробних зразків m .

8.1.3.2 Копію плану випилювання.

8.1.4 Відображення результатів випробування кожного параметра, зроблене згідно зі стандартом, який використовують.

8.1.4.1 Середнє значення параметрів кожної плити $\bar{x}_j$.

8.1.4.2 Середнє значення параметрів плит $\bar{\bar{x}}$.

8.1.4.3 Середнє значення дисперсії між плитами $\bar{s}_w^2$.

8.1.4.4 Стандартний відхил між значеннями плит $s_{\bar{x}}^2$.

8.1.5 Будь-які відхили від цього стандарту або стандартів на методи випробування, які можуть бути важливою інформацією для випробування.

8.2 Додаткова, необов'язкова інформація

Крім того, протокол випробування може містити таку необов'язкову інформацію:

8.2.1 Додатковий опис випробної партії, якщо відомо час виготовлення плит.

8.2.2 Додатковий опис зразків, опис будь-якого маркування, відповідно до 6.4.

8.2.3 Додаткову інформацію щодо результатів випробування.

8.2.3.1 Усі результати одиничних випробувань x_{ij} .

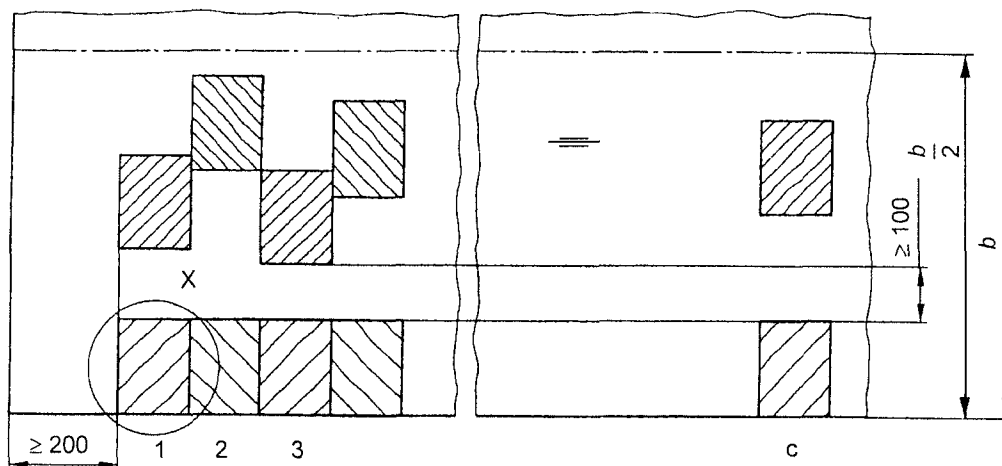
8.2.3.2 Нижні або верхні межі параметрів (властивостей) з 5 % рівнем значимості ($L_{5\%}^q$ або $U_{5\%}^q$ відповідно).

8.2.4 Будь-яку іншу доречну інформацію.

ДОДАТОК А
(довідковий)

**ПРИКЛАД ПЛАНУ ВИПИЛЮВАННЯ ЗРАЗКІВ
ДЛЯ ВИПРОБУВАННЯ ЯКОСТІ СКЛЕЮВАННЯ ФАНЕРИ**

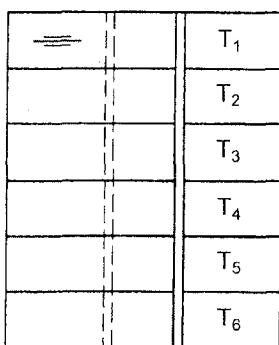
Розміри у міліметрах

- b — ширина
- a) — два блоки
- ≡ — поздовжній напрямок шару шпону у верхньому листі
- центральний блок
- a) (можливі відстані від центру плити)
- периферійний блок (крайній)

1 → c номери двох блоків

X

Для кожного попереднього оброблення та для кожних двох клейових шарів по кожному типу плит вирізають окремі зразки.

Зразки T6, T7 (і подальші) — запасні.

БІБЛІОГРАФІЯ

EN 322 Wood-based panels — Determination of moisture content

EN 326-2 Wood-based panels — Sampling, cutting and inspection — Part 2: Quality control in the factory

EN 326-3 Wood-based panels — Sampling, cutting and inspection — Part 3: Inspection of a consignment of panels

EN 789 Timber structures — Test methods — Determination of mechanical properties of wood-based panels.

НАЦІОНАЛЬНЕ ПОЯСНЕННЯ

EN 322 Плити деревинні. Визначення вмісту вологи

EN 326-2 Плити деревинні. Відбирання зразків, вирізування і контролювання. Частина 2. Контролювання якості на виробництві

EN 326-3 Плити деревинні. Відбирання зразків, вирізування і контролювання. Частина 3. Перевіряння відібраної партії плит

EN 789 Деревина конструкційна. Методи випробування. Визначення механічних властивостей деревинних плит.

Код УКНД 79.060.01

Ключові слова: вимірювання, випадкова вибірка, випробні зразки, вологість, об'єм вибірки, об'єм партії, плити деревинні, розмір партії.

Редактор Н. Кунцевська
Технічний редактор О. Касіч
Коректор О. Рождественська
Верстальник С. Павленко

Підписано до друку 05.12.2012. Формат 60 × 84 1/8.
Ум. друк. арк. 1,39. Зам. **2179** Ціна договірна.

Виконавець
Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр
проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ»)
вул. Святошинська, 2, м. Київ, 03115

Свідоцтво про внесення видавця видавничої продукції до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції від 14.01.2006 серія ДК № 1647